GAZETA KRAKOWSKA

Nro 4.

Z KRAKOWA DNIA 12 STYCZNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

— Z *Krakowa.* —

Na dziewiętnastem posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey d. 31 Grudnia 1819.

Wprowadzony został pod decyzyą Izby Prawodawczey proiekt do Prawa o urządzeniu kunsztow, rzemiosł i professyi przez Rządzący Senat inicyowany. Po odczytaniu proiektu i opinii Kommissyi Prawodawczey za przyięciem proiektu, JW. Reprezentant Słotwiński przymawiaiąc się do Art: 19 proiektu wywodził zachodzącą w tym sprzeczność, gdyż cech rzeźnicy z przywileiów swych ma prawo exystencyi, a obok tego dozwolone zostało trudnić się każdemu professyą do nich należącą, przedstawił zatem potrzebę inicyatywy Senatu do zniesienia przywileiów. JW. Reprezentant Piekarski Prezyduiący w Kommissyi Prawodawczey objaśniaiąc proiekt dowodził potrzebę onego przyięcia, ile Art: 19 wszelkie cechy w proiekcie nie wymienia a będące w posiadaniu swych przywileiów nadal pozostawia, co zaś do Rzeźników odwołał się do istnącego Prawa z dnia 10 Marca r. 1817 które Artykuły żywności do Krakowa każdemu przywozić dozwalaiąc, tem samem nieużyteczność cechów do żywności należących uznało, którego Prawa odwołanie na teraz bez inicyatywy Senatu nastąpić nie może. JW. Reprezentant Kozłowski żądał modyfikacyi proiektu w Art: 4 przez wyłączenie od cechu *Zegarmistrzów* iako Mechaników celnieysze dzieła robiących, zwracał nadto uwagę na Art: 15 proiektu którym rozwinięcie zasad zostawione iest Senatowi, co niewłaściwym uważał, bo albo to wprost z Konstytucyi do Senatu należy, a w tenczas niepotrzebny byłby dodatek, albo ieżeli należy do Izby Prawodawczey, Izba z Konstytucyi działań swych nikomu powierzać nie może. — JW. Reprezentant Hrabia Stadnicki przymawiaiąc się, żądał zastrzeżenia w proiekcie, ażby na przypadek przyięcia w następnych latach proiektu o podatku *Skurowym* ustała wolność obok cechu rzeźniczego trudnić się tą professyią osobom do cechu nie należącym.

JW. Marszałek z względu powyż-

szych włosków oświadczywszy się, iż z przepisu Art. 124 Statutu urządzaiącego Zgromadzenia polityczne, gdy kommissya Prawodawcza nie proponowała modyfikacyi, tey przez członków Reprezentacyi wniesienie iak równie wszelkie zastrzeżenia, odnoszące się do następnych Reprezentacyi żadnego skutku mieć nie mogą, wezwał Izbę Prawodawczą do oświadczenia się wprost za lub przeciw proiektowi. JW. Reprezentant Soczyński z względu, iż przez Art. 19 proiektu znayduie derogacyą przywileiom cechu rzeźniczego obok których zostawiona została wolność każdemu trudnić się tą professyą bez należenia do cechu, oświadczył się przeciw proiektowi i żądał kreskowania. Z przedsiewziętego sekretnego kreskowania, gdy za proiektem było głosów 22 przeciwko 8 JW. Marszałek ogłosił, iż proiekt z względu na Art. 13 Konstytucyi odrzucony zostaie. — W dalszym postępie działań Seymu Sekretarz Seymowy odczytał proiekt do Prawa przez Senat Rządzący inicyowany co do nadania zdolności hipoteki i mocy exekucyiney kontraktom przez Kommissyą włościańską wydawanym, proiekt ten udzielony został Kommissyi Prawodawczey do opinii.

Dalszy ciąg w następnym Numerze Gazety.

Leon Chwalibogowski,
Sekretarz Seymowy

G Ł O S

JW. Jozefa Kozłowskiego Reprezentanta z Gminy 8 Miasta Krakowa miany, co do przyięcia proiektu o podatku Skurowym.

Bez wątpienia naymocniey powinno działać na nas, rozważenie podatku Skurowego; że ten zabespiecza skarb, moralność, ustala byt obywatelski; a iak naywięcey zapewnia życie ludu, czyli każdego z nas w tym kraiu bawiącego. — Co przeciwnie z zaprowadzenia klassyczno-osobistego Podatku wykazać można.

Gdzie przy układaniu Praw podobne uwagi nie naprowadzaią władców: trudno po ich ustawie spodziewać się dobrego skutku. — Zmiana ustaw nie odpowiadaiących nie iest ograniczona czasem; równie kto się poprawia lepiey robi, iak kto trwa zapalczywie w błędzie. A tak niewidzę zawczesności w zaprowadzeniu podatku Skurowego, w mieysce klassyczno-osobistego i śmiało móy głos podnoszę.

Nie zabieram ia się do walki przeciwko rozumowem JW. Sołtykowicza Uwagom, (chociaż te nie trafaią do mego przekonania,) bo naywłaściwszem znayduię zostawić ie do odparcia Redaktorowi Gazety Lwowskiey, iako do nich dał powod, iedynie Wam zgromadzeni Prawodawcy mey na wstępie namienioney zasady przedstawiam rozebranie.

a. Na cóż będziemy tworzyć ustawy podatkowania, ieżeli te wydatków Skarbu według przeznaczenia nie zabespieczaią,? ieżeli zaprowadzony podatek nie wystarcza, wystawia Izbę Prawodawczą albo na trudności wyszukiwania innego, albo przeistoczenia, i zawieszenia w wykonaniu naypewnieyszych Uchwał, zawsze z gorszym skutkiem dla Obywateli kraiu tego, bo czy poźniey, czy wcześniey, ciężar znieść muszą, a może przewłoka zrządzi szkodę; tak koniecznym iest podatek taki, z któregoby poboru nie był

na przyszłość, iak teraz niedobór okazanym, co nam zapewnia zaprowadzenie podatku skurowego biorąc nayszczupleyszą rachubę.

b. Czy też tam, gdzie dozór Rządu, a nawet Rządców Familii odległeyszym iest od doyścia prawdy, nie iest naywięcey zachwiana moralność?

Nie to ia uważam bydź bliższem prawdy co Teoretyk obiawia, ale to co doświadczenie stwierdza.

Nie to domniemanie, że każdy znaiąc podatek klassyczny łzeyszym chętnie go opłaci, ale to: że znaydzie się wiele którzy go opłacać unikaią.

Oto mamy urzędownie stwierdzone, wiele zaległości podatku osobistego na Starozakonnych, i Katolików nałożonego poprzepadało.

Różnica względem Obywateli Katolików, iak ieden do ośmiu, dosyć nas przekonywa: że Starozakonni maią więcey środków uwolnienia się od opłaty, a tem samem postępowania w czynach nie moralnych.

Coż nie powiem na poparcie, iak równie trudno iest doyść Rządcom Familii prawdy. Nie tayno każdemu, że naywięcey domów oddaie się w ręce służących co do kupna przedmiotów konsumowanych, Ci bez dozoru i nieustaloney ceny (iakie bez opłaty konsumo niepodobne,) rosciągaią swą wolność, staią się Spekulantami, a ieden podobny czyn naprowadza, i ośmiela ich, do postępków coraz bardziey niemoralnieyszych.

Któryż zaś Prawodawca może się nazwać sprawiedliwym, gdy zaszczepia ustawami zaród niecnoty?

Możeby się kto odezwał: że proiekt o podatku Skurowym, za przyięciem iakiego iestem, tebnie niebespieczeństwem zaprowadzenia Urzędników; połączony z trudnościami rewizyi; a tak równie zagraża niemoralnością.

Na to mu odpowiadam, w obiorze dwóch złych, mnieysze iest lepszem. — Liczba Urzędników nie może bydź porównana z Liczbą służących w całem Krakowie. Co więcey byłoby krzywdzić Rząd, żeby nie miał obierać Urzędników zaufanych; żeby obostrzeniem dozoru nie umiał zaradzić i temu złemu mnieyszemu.

Co do trudności rewizyi na Rogatkach, dosyć mi odwołać się, że opłata konsumcyyna co do wódek utrzymana, tak i na teraz przeieżdzaiący rogatki od rewizyi nie iest wolny: na zasadzie tey słabości należałoby znieść wszystkie komory Celne. — Co nie do poięcia.

Każden Obywatel iuż z względu połączenia się społecznego, winien cierpliwość, winien przykładać się do tego co porządek publiczny wymaga. — Żaden rzetelnie postępuiący nie znaydzie w tem urazy, a znany nam z troskliwości Rząd pewnie przepisze naydogodnieysze Urzędnikom instrukcyie, i będzie ich umiał zachować w karbach należney gościnności.

c. Następuie teraz uwaga czyli byt nasz, do zmiany zaprowadzony podatek klassyczny ustala, lub przeciwnie?

W dochodzeniu tego, nie unośmy się własną miłością, nie to co nam dogodnego, ale to co ubespiecza byt Rzeczypospolitey, mieymy przed sobą.

Na czemże byt Państwa opiera się?

ieżeli nie nastaley wewnątrz kraiu pomnażaiący się Cyrkulacyi pieniężney; każda chwila nie powinna bydź stracona, do nas należy wszelkie środki powiększenia a nie zmnieyszenia obierać: — czyliż idąc za podatkiem klassycznym na to trafiemy?

Rzeźnik bez opłaty z obcego kraiu sprzedawszy mięso, wynosi pieniądze za granicę; gdy temczasem nasi Obywatele albo nie maią kupca na opasłe bydło, albo za bezcen sprzedawać go muszą, bo gdy zagraniczny z równą korzyścią złe iak dobre mięso sprzedał, kraiowy unikaiąc straty, nie ma potrzeby kupowania lepszego bydła.

Rzeźnik ten opłaciż podatek klassyczny? do czego nieszczęśliwy mieyscowy iest obowiązany.

Rzeźnik ten wrazie potrzeby kraiu, przyydzież mu na ratunek?

O Prawodawcy! na próżno rozszerzałbym się nad tem, co interess prawdy i doświadczenie nas uczy; co odwieczne innych Narodów Rządy za niezmienną regułę przyięły, wspierać swego, bo on est członkiem zabespieczenia bytu Państwa. —, Myżaś przeciwnie działalibyśmy.

Nie może tu nikt wystąpić z wyrachowaniem zysku względnie ceny mięsa, za uchwałą podatku osobistego: bo nic łatwieyszego dla Rządu iak w przepisaniu cen trzymać się reguły, zapobiegać zdzierstwu, wszakże przez zaprowadzenie podatku Skurowego, bydło nie zdrożeie, cena może bydź pogodzona z podatkiem osobistym. Nie możemyż za przykład powołać Miasto Warszawę, gdzie obok istnącey opłaty podatku konsumpcyynego, mięso w równey iak u nas cenie

Na próżnoby mi kto zarzucił, że l czna klassa ubogich ma swoie obżywienie się łatwieysze, bo iuż powiedziałem, że mało trudnieysze mieć może z względu słuszney ceny iaką Rząd ustanowi; daley spytaymy się Spekulantow, czyli oszczędność nie iest lepsza, iak naprowadzenie ubogiego na zbytek, przez co staie się uboższym?

Co więcey powiem, nigdy o rzeczach gruntownie w rozbiorze cząstkowym stanowić nie można; ale w połączeniu uwag.

Tu weyrzeymy, czyli ubogi, któren nigdy nie miał na raz pieniędzy gotowych na zapłatę osobistego podatku, nie doznaie większego ucisku, że bywą exekwowany, że widzi wydarte sobie ostatnie szczątki maiątku swoiego chcąc ieść mięso, a gdy częściowo opłacał nie wiedział o tem.

Wyiąwszy Spekulantów iakiemi są oberżyści i t. d. podatek osobisty dla klassy ubogiey rzeczywiście korzystnym bydź nie może.

Przyczynia się ieszcze do wycieńczenia funduszów Kraiu, gdy obcy przeieżdżaiący nie opłaca go, a trudno przypuścić, żeby kto do nrakowa dla tego zieżdżać był zachęcony, iżby podatku Konsumpcyinego nie opłacał. — i Kray z tego względu mniey użytkował iak gdyby opłacał.

d. Na koniec nie zaprzeczoną iest prawdą, że wzrost zdrowia, i życia naszego zawisł od pokarmu. — Tak ścisły iest wiązek, iż pokarm zepsuty na zdrowie rodzi. —— Wolność wprowadzenia bez dozoru osobliwie mięsnych Arty

ków podatkiem osobistym utworzona', nie nabywiaż nas w rost potrzebą ostrożności? wieleż nie widzemy zepsutego mięsa, iakie klassa uboższych, lub spekulantów dla zysku, bez uwagi na zdrowie, a tem samem liczniewsze straty, kupuią odgłos publiczny nie donosiż do usz naszych, że nawet chorobą umorzone bydło, bywa wolno sprzedawane?

Już pierwsi Oycowie dali nam wskazówkę nieomylney prawdy, kiedy za prawo przepisali ludowi Izraelskiemu zakaz iedzenia mięsa, gdy w częściach życie i zdrowie dających znaczniejsze uszkodzenie.

My zaś wystawiamy się na to niebezpieczeństwo, że może schorzałemi i zepsutemi pokarmami polecamy pokrzepiać siły ięczących i od zdrowego pokarmu zawisłych chorych, co iest przeciwko naturze.

Mamyż więc tak mało cenić nayprerwsze wrodzone potrzeby względzie natury, i poddania się związkowi Obywatelskiemu? mamyż pozostać przy tym podatku, iak względzie cywilnym zagraża naszemu bytowi, bo niedobór każdemu nawet prywatnemu rokuie upadkiem, cóż nie Narodowi?

Bo nad życie człowieka do przestrzegania, nie ma pierwszego, nawet od natury włożonego obowiązku.

A przecież dopuściwszy utrzymanie podatku klassycznego, tę prawdę przeciwnego działania z niszczonem.

Wystawiemy się, że Skarb co dzień większy niedobór okazać będzie musiał, a my lub którzy z nas zmnieyszaiące się maiątki, i może ofiary zawczesne od nas do wieczności przeniesionych Braci, daley według trwania w lata Rządu, na próżno, lub z litości opłakiwać, co więcey zapewny czas upadek zupełny widzieć będziemy.

Ukończywszy rozbiór mych zasad, nie pozostaie mi, Swiatli Prawodawcy, iak oddać ie Uwadze Waszey, z tem zapewnieniem, że piórem moiem władała otwartość, i przywiązanie dla Kraju, którego członkiem iestem.

Z Warszawy d. 4 Stycznia.

W dopełnieniu wyroku Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla Polskiego, Pana Naszego Miłościwego, z daty $\frac{6}{17}$ Czerwca 1817 r. Osoby niżey wyrażone złożyły dowody swoie legitymacyyne, które to, iako z przepisami Artykułów wspomnionego wyroku zgodne, przez Senat approbowane zostały, zatem są aktualnemi w Królestwie Polskiem

Hrabiami:

JJWW. Stanisław Potocki Prezes Senatu, Minister Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego (Herbu Pilawa.) — Alexander Potocki, Koniuszy Wielki Koronny (Herbu Pilawa) — Stanisław Grabowski, Senator Kasztelan i Stefan Grabowski, Jenerał woysk Polskich (z całą familią Herbu Topór.) — Pius Kiciński, Senator Kasztelan (Herbu Rogala.) — Antoni Ostrowski, Poseł (z braćmi swemi.) — Antoni Wołłowicz, Senator Kasztelan. — Chryzostom Mikorski, z synami Romanem i Edwardem. — Antoni Leduchowski, Poseł. — Stanisław Małachowski, Senator Kasztelan. — Franciszek Stadnicki. — Jan Polityło, Poseł. — Woyciech Męciński, Senator Kasztelan (Herbu Poray.) — Stanisław i Jan Męcińscy. — Stanisław Widold Alexandrowicz. —

Xawery Brzostowski (Herbu Strzemie.) Jan Grodzicki. — Felix Łubieński. — Ignacy Morski. — Józef Wodzicki. — Kajetan Sierakowski, Senator Kasztelan. — Ignacy Zboiński. — Stanisław Wodzicki, Senator Kasztelan. — Hiacenty Jezierski. — Jan Małachowski, Kanclerzyc. — Jan Nepomucen i Klemens Kwileccy. — Jan Nepom: Małachowski, Senator Woiewoda. — Józef, Ludwik i Onufry Małachowscy. — Alexander Chodkiewicz, Jenerał i Senator Kasztelan. — Józef i Maciey Starzeńscy. — Jan i Franciszek Suchodolscy. — Jan Krukowiecki, Jenerał woysk Polskich. — Wincenty Korwin Krasiński, Jenerał Dywizyi Gwardyi i Jenerał Adjut: J. C. K. Mości. — Józef Załuski, Podpułkownik Gward: kon: i Adjutant J. C. K. Mości. — Lucyia Przeremska, z liniią męzką i żeńską. — Jan Tarnowski, Senator Kasztelan. — Jan Kanty Lubieniecki. —— Adolf Hussarzewski.

Baronami:

JJWW. Tomasz i Józef Wyszyńscy. — Ludwik Rastawiecki. — Kobyliński, Prezes Kommissyi Woiewództwa Płockiego. — Ignacy Stokowski, Jenerał woysk Polskich. — Józef Załuski Podpułkownik Gwardyi konney i Adjutant J. C. K. Mości.

Kawalerami Państwa Francuzkiego.

JW. Franciszek Schütz, Pułkownik.

Xiążętnmi:

Xiążę Antoni Czetwertyński, były Kasztelan Bracławski.

Zgodno z Aktami w Archiwum Senatu będącemi zaświadczam, w Warszawie d. 2 Stycznia 1820 roku.

M. Ocicki.

Z Petersburga d. 10 Grudnia d. k.

Dnia 23 z. m. N. Cesarz Jmć wydał następuiący rozkaz dzienny. " Przez szczególnieyszą ufność Naszę ku Ministrowi woyskowemu, Jenerał Adiutantowi Konownicynowi, mianuie się on z zatrzymaniem tytułu Jenerała Adiutanta, głównym dyrektorem korpusów: Paziów, pierwszego i drugiego kadetów, pułku szlacheckiego, Cesarskiego domu sierót woyskowych, Smoleńskiego korpusu kadetów i szlacheckiego szwadronu kawaleryi, pod naczelnictwem Jego Cesarskiey Wysokości Cesarzewicza W. X. Konstantego. ,,

Jenerał artylleryi, Baron Meller-Zakomelski mianowany został Ministrem woyskowym.

Z powodu śmierci następcy Wielkiego Xiążęcia Meklemburg-Szweryn Fryderyka Ludwika, Dwór tuteyszy włożył żałobę na cztery tygodnie.

Z powodu zostawionego departamentu pocztowego, do poźnieyszego rozkazu, pod naczelnictwem Ministra spraw duchownych i kraiowego oświecenia, Radcy Taynego Xiążęcia Galiczyna, naymiłościwiey rozkazano mu, nazywać się głównym naczelnikiem pocztowego departamentu.

Przez ukaz J. C. M. pod d. 27 Października r. b. zalecono ustanowić w Teodozyi sąd handlowy, na tychże zasadach, iak w Odessie i Taganrogu.

Kamerjunker dworu Królestwa Polskiego, Xiążę Antoni Jabłonowski, mianowany iest kamerherem tegoż dworu.

Z Wiednia d. 30 Grudnia.

Przybył tu wczoray Ces. Austryiacki prezyduiący Seymowi związku Niemieckiego Poseł, Hr. Buol-Schauenstein. Mi-

nister stanu i gabinetowy Króla Saskiego, Hr. Einsiedel, odiechał ztąd do Drezna. Mieysce iego w naradach gabinetów Niemieckich zastępuie przybyły tu przed kilku dniami Saski Radca tayny P. Globig.

Z Paryża d. 28 Grudnia.

Od kilku dni Król słucha Mszy w swoich pokoiach. — Brat Królewski był kilka dni słaby, ale iuż się ma lepiey.

Margr. de la Tour Dupin, poseł nasz przy Dworze Niderlandskim, przybył do Paryża i miał u Króla posłuchanie. Przeznaczaią go na posła do Londynu lub Wiednia, a na iego mieysce P. Durand do Bruxelli.

D. 21 b. m. umarł tu Hr. Serrurier, Marszałek i Par Francuzki, kawaler wielkich krzyżów orderów: Francuzkiego, Włoskiego i Austryiackiego i d. 24 został uroczyście pogrzebany.

D. 20 powrócił z wygnania do Paryża Jenerał Hullin.

Xże Rovigo (Jenerał Savary) siedzi w opactwie w tych samych pokoiach, w których siedział Jenerał Mallet w r. 1812 gdy Bonaparte znaydował się w Rossyi, i odwiedzaią go ustawicznie wszelkiego stanu ludzie. Sprawa iego w tych dniach się rozpocznie.

Xże Richelieu rozmawiał w tych dniach przeszło dwie godziny z Ministrem Decazes.

I u nas wezbrała Sekwana, zalała wiele okolic i ieszcze się woda powiększa.

Tuteyszy Rossyyski Poseł, Hr. Pozzo di Borgo, obchodzi dziś urodziny swoiego Monarchy, którym Opatrzność udarowała świat d. 23 Grudnia 1777.

Zapewniaią, iż izbom prawodawczem podany zostanie dodatkowy proiekt do ustawy względem wolności druku, tyczący się szczególniey pism peryiodycznych co do artykułów względem obcych kraiów i Rządów, przeciw którem zaszły zażalenia od obcych Gabinetów, a mianowicie Hiszpańskiego i wielkiego Niemieckiego.

W ludnem mieście, iakiem iest Paryż, rzadko zapewne zdarza się występek gwałtownego porwania kobiet, przecież ten d. 20 b. m. o godzinie 11 w wieczór w ulicy S. Antoniego popełniony tu został. Pewna Dama wyszedłszy z teatru z swoią przyiaciołką i spiesząc do domu porwaną została pomimo szamotania się i krzyku przez dwóch zamaskowanych ludzi; w pobliskości będąca straż woyskowa, wezwana przez iey towarzyszkę, nie potrafiła do gnać rabusiów.

D. 22 P. Ternaux zdał izbie deputowanych w imieniu kommissyi skarbowey sprawę o proiekcie do ustawy, upoważniaiącey tymczasowo Ministrów do wybrania 6ciu dwunastych części podatków i uchwalenia kredytu na 200 mill. Fr. Kommissyia była zdania, aby tylko 4 dwunaste części uchwalić. D. 23 rozpoczęły się w izbie spory względem rzeczonego proiektu. Za przyięciem całego proiektu mówili P. Froc de la Boulaie, Ministrowie skarbowy, P. Roy, i spraw wewnętrznych, Hr. Decazes. Ostatni nie mógł poiąć, iak pytanie tyczące się skarbu zamienić można na polityczne i domysłowe. Nakoniec oświadczył, iż izba nie ma przyczyny obawiać się gwałtownego ciosu, który mu przypisuią. PP. Cornet d' Incourt i Courvoisier mówili za przyięciem całego proiektu. Pierwszy

radził nawet żartem Hr. Decazes, aby złożył swóy urząd, dla poiednania wszystkich partyy, na co cała izba i nawet Ministrowie się rozsmiali. Wielu mówili ieszcze za i przeciw proiektowi; nakoniec gdy przystąpiono do głosowania przezwyciężyli Ministrowie i proiekt całkowicie przeciw zdaniu kommissyi większością 137 przeciw 97 głosów przyięty został.

Z Madrytu d. 8 Grudnia.

Dworska nasza gazeta zawiera doniesienia od Jenerała Morillo z południowey Ameryki. Lecz te zaczenaią się od początku r. b. a kończa się do 15 Czerwca. W Styczniu lustrował Morillo woyska i gotował się, iak w przemowie do żołnierzy wyraził, do chwalebney kampanii, którą ostatnią i stanowczą bydź mienił. Powstańcom nadaiąc sromotne nazwisko, odmalował ich na wpół zniszczonych, Bolivara opuszczaiących, i złey tylko porze roku i zepsutem drogom przypisywał, iż dawno pokonanemi nie zostali. Doniesienie z d. 15 Czerwca nie iest od Morilla do Rządu, ale od Jenerała Arena do niego iako naczelnego Wodza pisane. Arena miał zlecenie rozpoznać stanowisko Jenerała powstańcow Marino i znieść iego czaty. Miał pod sobą 1200 ludzi, pomiędzy któremi było wiele nowo zaciążnych, nieco dawniey milicyi z San Matheo, ieden batalion pułku Króloewy i dobrą konnicę. Z tą siłą puścił się naprzód, lecz zadaleko się zapuścił i natrafił d. 12 na nieprzyiacielską dywizyią pod Jen. San - Diego, która przewyższała go iazdą. Częścią dopiąwszy, częścią uchybiwszy swoiego celu, kazawszy bydło które mogł zabrać przed sobą pędzić, rozpoczął nad rzeką Unara ustęp Napastowany od nieprzyiaciela, musiał na przemiany walczyć i uchodzić. Ośm razy napastowany, odparł zawsze nieprzyiaciela, i dopiero po 7mio godzinney uporczywey potyczce odstąpili go powstańcy i dozwolili mu spokoynie uchodzić. Podług tego doniesienia strata nieprzyiaciela była ogromna; iego zaś nie wynosiła iak 250 zabitych, pomiędzy któremi 30 officerow, i do 200 ranionych. — Każdemu z woiownikow, którzy znaydowali się w tey potyczce, dozwolił Król nosić medal honorowy. W tem doniesieniu wyrażonem ieszcze iest, że woysko wystrzylało 40,000 ładunków, i że 4 tak zwanych nieprzyiacielskich pułkowników i wiele nayodważnieyszych officerow poległo.

Sądzą, iż 5 liniiowych okrętow i 7 fregat w Kadyxie, głowna siła morska do wyprawy, utraciły, ieden na drugi rachuiąc, po 250 ludzi na żołtą gorączkę, która teraz ustała. Mniemaią, iż wyprawa lędzie mogła za dwa miesiące odpłynąć.

Od brzegow Menu d. 28 Grudnia.

Podług wiary godnego listu z Minchen Rząd Bawarski zamysla Men i Donav połączyć do spławu przez małe rzeki Regnitz, Redoitz, Retzat i Altmühl. Jeszcze Karol Wielki miał tę myśl, ale owcześni wodni budownicy osadzili, iż wielu podlega trudnościom i zaniechaną została.

Pisma publiczne donoszą o wielkich zalewach, które Ren, Men, Donay, Nekara i Isar od 20 do 25 Grudnia poczyniły. Ren dopiero d 26 wrócił w swoie koryto, a Nekara ieszcze d. 24.

DODATEK DO N^ro 4. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 12 STYCZNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

— *Z Krakowa.* —

SENAT RZĄDZĄCY

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Maiąc sobie oznaymione żądanie kilku Osób, chcących wcześnie wnieść z Rządem Wolnego Miasta Krakowa, w układy, tyczące się zadzierżawienia Prawa wyłącznego sprzedawania w tym Kraiu Soli z dniem pierwszym Miesiąca Czerwca 1821 roku zaczenać się maiącego, postanowił wezwać wszystkich mogących sobie życzyć takowego zadzierżawienia, i wzywa ich ninieyszym, ażeby w dniu siedmnastem Miesiąca Stycznia r. b. o godzinie dziesiątey z rana w Sali Obrad Senatu w Domu Rządowym pod L. popisową 106 zwykle odbywanych stawili się, gdzie Senat oznaymić rozkazawszy warunki, pod któremi wyłączne to Prawo wydzierżawić zamyśla, rownie iak Summę roczne Skarbowi Wolnego Miasta Krakowa opłacać się za to maiącą, przyymować będzie oświadczenia Stron o Dzierżawę tę ubiegaiacych się, tak co do podwyższenia Summy iuż przez niektórych Pretendentów proponowaney, iako też podawania nay dogodnieyszych dla kraiu tuteyszego warunków.

W Krakowie dnia 8 Stycznia 1820.

Wodzicki.

Mieroszewski

Sek. Jeneralny Senatu.

Z Londynu d. 25 Grudnia

W d. 21 w święto S. Tomasza bye bank zamknięty; lecz z powodu teg spadły iego bilety i dosyć dobrze były sprzedawane.

W Holwell, rękodzielnem mieście Xięstwa Wallii, niedaleko Chesler zaszły zaburzenia; lecz posłane tam woyską przywrociły spokoyność. Węglarze i cieśle okrętowi żądaiący podwyższenia płacy, zburzyli domy dwoch bogatych właścicieli.

Cobbett został d. 13 b. m. w gospodzie koronney uwięziony za długi, które przed wyiazdem do Ameryki zaciągnął; ale za porękoymiią swoich przyiacioł Hunta i Dolby (wydawcy dawniey iego dziennika Political Register został znowu na wolność puszczony. Pisma tuteysze donosząc o tem zdarzeniu, dodaią, że Cobbet ofiarowal wierzycielom swoim w zastaw kości Paina, które naymnieу 12,000 Fs. szacuie; ale wierzyciele oświadczyli iż ani za ieden szyling ich nie przyymą.

Nowoiorkskie gazety powstaią żywo

przeciw rozboiom Lorda Cochrane na morzu południowem, a zwłaszcza, iż poważył się Kapitanowi Amerykańskiego brygu Macedonian wydrzeć 142,000 piastrów, pod pozorem, że należą do Rządu Hiszpańskiego. Gazeta Bostonska wyraża z tegoż powodu: "Sądziemy, iż wiadomość o sromotnem tem postępowaniu doszła już do Wasingtonu, i śmiało zapewnić możemy, iż Rząd nie zaniedba żądać zwrotu tey summy i żądanie swoie poprze siłą morską.,,

Podług doniesień z Hawanny pod d. 31 Października, przybyłe na tę wyspę z ostatniey wyprawy Hiszpańskiey woyska znacznie przez wpływ klimatu ucierpiały; do dnia tego umarło 7 officerów i 316 żołnierzy, a 1045 leżało w szpitalach. W stolicy tey wyspy panuie ciągle zaraźliwa choroba.

List z Buenos-Ayres pod d. 20 Sierpnia wyraża: "Jenerał San Martin mianowany iest naczelnym wodzem wszystkich woysk Rzpltey na przypadek przybycia wyprawy Hiszpańskiey. Z 3000 ludzi i 18 działami stoi on teraz w prowincyi Cuyo i za parę dni przybydź może do stolicy. Jeżeli iego siła tam nie iest potrzebna, tedy pociągnie przeciw Lima. Korpus Peruwiański zaiął stanowisko przy Kordubie. Portugalczykowie zdaią się także przeciw Hiszpanom do obrony sposobić; umocnili Santa Catalina i Rio-Grande, a Montevideo nowem rowem obwiedli.

Doniesienia Angielskie pod 2 Września żalą się na upadek ich handlu w Buenos-Ayres, do czego przydać ieszcze potrzeba okoliczność, że wszystkiem cudzoziemcom nakazano wziąść oręż na obronę miasta lub oddalić się w przeciągu dwóch miesięcy.

Gazeta Mornik-Chronicle zawiera list pod d. 6 Październka z Rio-Janeiro, który donosi, że deputacyia od obywateli miasta Montevideo przybyła do Króla Brazylijskiego z prośbą o wyiaśnienie w iakiem to miasto znaydzie się położeniu gdy nadeydzie wyprawa Hiszpańska, a woyska Portugalskie z niego ustąpią, i że w takowym przypadku postanowiło miasto bronić się samo do ostateczności, ponieważ obawia się prześladowań, iakie w innych częściach Ameryki z strony Hiszpanów nastąpiły. Król miał bardzo dobrze przyiąć deputowanych i zapewnić ich, iż w rzeczonym przypadku bierze na siebie bezpieczeństwo osób i maiątków mieszkańców Montevideo.

Z Bruxelli d. 27 Grudnia.

Posiedzenie 2giey izby Stanów jeneralnych było d. 24 b. m. nader ważne, i trwało od godziny 10 przed południem aż do 2giey nazaiutrz z rana z dwóch godzinną tylko przerwą. Dotreng i wielu innych członków oświadczyli się przeciw podanym skarbowem proiektom, a mianowicie 10cio letniemu budżetowi. Srodki skarbowe mówili, nie mogą bydź dokładnie naprzód stanowionemi, bo nayleszy Rząd nie może wszystkich przewidzieć wypadków, i t. d. Po żywych sporach z 7 wniesionych przez Ministrów skarbowych proiektów ieden tylko izba przyięła, to iest wydanie rewersów za 24 mill, a 6 zupełnie odrzuciła. — Wczoray nadesłało do teyże izby poselstwo Królewskie, w którem wyrażono, iż gdy

stósownie do postanowienia izby budżet na r. 1820 nie może bydź w tym roku uchwalony, ażeby dotychczasowy utrzymany był do 8 miesięcy lub do krótszego czasu, ieżeli pierwey inaczey postanowionem zostanie.

Dziennik Paryzki Cenzor Europeyski zawiera nayniedorzecznieysze wieści: że wszyscy Anglicy zostali w Lizbonie przez mieszkańców wyrzniętemi, i że 25,000 woyska Angielskiego wyladowało do tego miasta, i że Xże Wellington ma bydź Królem Hiszpanskim, lecz lud go nie chce woli iednego z Infantów Hiszpańskich i t. p.

Gazeta Ostendzka donosi, że bry Słon o 300 mil morskich od lądu d. 15 Listopada otoczony został przeszło od 20 poczwar morskich, które wszystek lud przestraszyły. Wystrzałem z działa zabito iedną z tych poczwar, poczem oddaliła się reszta, i z zab tey poznano, że to były węże morskie maiące do 150 stóp długości.

Z Stambułu d. 25 Listopada.

W Aleppo w Syryi zaszły krwawe zaburzenia. Tamteyszy Wielkorządca, Chorschild Achmet Basza, niegdyś W. Wezyr, tak daleko uciskał lud, iż mu ten posłuszeństwo wypowiedział; roziadłe pospólstwo uderzyło na iego pałac i wszystkich w nim ludzi wyrznęło. Sam Basza zaledwo na czele kilkunastu wiernych żołnierzy uratował się ucieczką, i chce teraz miasto obledz.

W. Sultan przeniósł się do letniego pałacu Beschiktasch, z powodu, iż do pałacu Seraiu wkraść się także miało morowe powietrze. Okropna ta chorobą coraz bardziey się rozszerza, i w krotce doydzie do tego stopnia iak w r. 1812. Wszystkie szpitale zapełnione są choremi, a liczba wyzdrawiaiących do umieraiących ma się iak 1 do 10. Ciągłe ciepło i brak wody są poczęści przyczynami nadzwyczaynego rozszerzania się tey choroby.

Naywieksze stopnie Zimna

Dnia	2	Stycznia r. b.	Stopni	Zimna	15,6°
—	3	—	—	—	— 10,6
—	4	—	—	—	— 12,6
—	5	—	—	—	— 8,2
—	6	—	—	—	— 3,6
—	7	—	—	—	— 9,6
—	8	—	—	—	— 14,8

Dnia 10 i 11 Stycznia 1820
Cena zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
Przenicy	13	—	12	15	11	—	9	—
— Zyta	8	—	7	15	7	—	6	—
— Jęczmienia	7	—	6	15	6	—	5	15
— Owsa	4	15	4	6	4	—	—	—
— Jagieł	22	—	21	—	20	—	19	15
— Grochu	8	—	7	15	7	—	6	[illegible]
— Rzepaku	20	—	19	15	19	—	16	15

Cena Zboża
W Warszawie d. 5 Stycznia.

Korzec Pszenicy	od Złp.	14	do	23.
— — Żyta	—	11	—	13.
— — Jęczmienia	—	8	—	12.
— — Owsa	—	7	—	9.
— — Grochu	—	11	—	14.

Cena Zboża
W Gdańsku d. 31 Grudnia.

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	580	do	800.
Żyta	— —	400	—	440.
Jęczmienia	— —	300	—	360.
Owsa	— —	260	—	320.
Grochu	— —	500	—	540.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 10 Stycznia.

Czer. Zł. Holl: monetą Courant	Złp. 19	gr.	9
— detto Cesarski . —	— 19	—	6
Fryd. Pruskie . . . — .	34	—	—
Luidor . . . . — .	37	—	—
Złoto frankowy . . . . — .	132	—	—
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	232	—	—
Złoty ryński Szeinami . — .	1	—	22

Wypadki Obserwacyy Meteorologicznych odprawionych w Obserwatoryum Krakowskim 1819 roku.

		Cali	linii.	par.
Naywiększa wysokość Barometru była w tym roku d. 4 Stycznia rano		28	0,5	
Naymnieysza	24 Gru: rano	26	10,7	
Srednia wysokość całego roku		27	6,075	
Naywiększe ciepło Termometru (Reaumura) było d. 7 Lipca po południu		† 28,°0		
Naymnieysze	d. 16 Gr: w nocy	— 16,0		
Srednie ciepło całego roku		†8,612		
Naywiększa wilgoć Higrometru (Seaussura) była w Listopadzie		100		
Naymnieysza	d. 1 i 26 Czerwca	38		
Srednia wilgoć całego roku		80, 722		
Naywiększe zboczenie Igły Magnesowey ku zachodowi było w Styczniu		17°	54'	
Naymnieysze	w Maiu	17	34	
Srednie zboczenie całego roku		17	44,	966

Podług 1095 Postrzeżeń.

Wiatr Wschodni w całym roku był dni	37
— Zach dni	85
— Północny	31
— Południowy	7
— Wschodnio - Północny	39
— Wschodnio - Południowy	33
— Zachodnio - Północny	65
— Zachodnio - Południowy	28
— Z różnych stron	40
— Panuiący w tym roku był zachodni	
Pogody czystey w całem roku było dni	47
Pogody z chmurami	88
Mocno chmurnych	118
Deszczu	57
Gradu	4
Mgły	24
Sniegu	19
Grzmotu i Błyskawic	8

Pierwszy mróz w Jesieni był dnia 18	Listopada w wieczór	— 1,°2
Ostatni —— na Wiosnę — — 10	Kwietnia rano	— 1,4
Pierwszy śnieg w Jesieni padał dnia 27	Października po południu	
Ostatni — — na Wiosnę — — 10	Kwietnia rano	
Pierwszy grzmot z Błyskawicą był 17	Kwietnia po południu	
Ostatni — — — — — 13	Września w nocy.	

Potwierdza się więc i z tego rocznych obserwacyy następuiąca uwaga: że odmiana powietrza postępuie regularnie z wiatrem, gdy ten idzie zwolna od zachodu przez północ ku wschodowi, i że z tego można wnosić z wielką pewnością i przepowiedzieć stan pogody, przeciwnie zaś odmienia się tągdy wiatr wieiący zawsze od zachodu, skręca się to ku południowi to ku pułnocy.